

**Polítiques d'Igualtat entre Homes i Dones a Europa:
Treball, Salut i Vida Quotidiana**

Codi: 42715
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313228 Política Social, Treball i Benestar	OT	0	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Josep Espluga Trenc

Correu electrònic: JosepLluis.Espluga@uab.cat

Equip docent

Enrico Mora Malo

Clara Aurora Llorens Serrano

Sara Moreno Colom

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

Cap

Objectius

L'objectiu general del mòdul és abordar la problemàtica de la igualtat de gènere des d'una perspectiva de salut, a partir d'un conjunt de polítiques que impacten en la intersecció del treball productiu i de la vida quotidiana de les persones, així com proporcionar els instruments necessaris per a la seva anàlisi crítica i per a l'elaboració de propostes d'actuació, des d'una perspectiva europea.

Competències

- Aplicar l'enfocament de gènere a l'anàlisi de la relació entre mercat laboral, cures i desigualtats socials.
- Dissenyar, implementar i avaluar les polítiques socials i els processos que incideixen en la redistribució de recursos i en la millora del benestar de la ciutadania, en diferents àmbits i des d'una perspectiva europea.
- Dissenyar, implementar i avaluar polítiques sociolaborals que incideixin en la relació entre treball, ocupació i benestar.
- Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar les polítiques d'igualtat entre homes i dones en el món laboral des d'un enfocament de gènere.
2. Avaluar les polítiques de suport a la vida diària des d'un enfocament de gènere.
3. Avaluar les polítiques dutes a terme en aquest camp

4. Dissenyar actuacions en matèria de polítiques d'igualtat entre homes i dones a escala local i considerant l'escenari de la vida quotidiana
5. Identificar les polítiques de promoció de la salut i els mecanismes mitjançant els quals s'apliquen.
6. Identificar les principals línies d'estudi actuals sobre la relació entre treball, ocupació i benestar en la vida quotidiana, en les societats avançades
7. Identificar les relacions entre l'àmbit laboral i el de la vida quotidiana, amb una atenció particular als impactes de les polítiques d'ocupació en la salut, en clau de gènere.
8. Interpretar els principis generals que guien les polítiques de salut laboral, així com els models preventius existents.
9. Proposar línies d'intervenció sobre els factors que incideixen en les desigualtats de salut i les seves relacions amb les desigualtats de gènere, en el camp de l'ocupació.
10. Proposar noves línies d'estudi en matèria de treball i benestar quotidià
11. Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Continguts

- 1- Polítiques d'igualtat entre dones i homes en l'ocupació: treball, salut laboral i vida quotidiana.
- 2- Polítiques d'ocupació, condicions de treball i desigualtat de gènere. Una anàlisi des de la perspectiva de la salut.
- 3- Polítiques preventives, factors de risc laboral i gènere.
- 4- Riscos psicosocials, organització del treball i els seus impactes en la vida quotidiana.
- 5- Polítiques de regulació de la jornada laboral. Pràctiques empresarials de flexibilització de la jornada i els seus efectes en les condicions de treball i vida quotidiana.
- 6- Influència / interferència de les tecnologies en les pautes de treball i vida quotidiana des d'una perspectiva de gènere.
- 7- Polítiques corporals de la desigualtat social des d'una perspectiva de gènere interseccional.
- 8- Panorama europeu de la regulació de la intersecció entre vida laboral i extralaboral des de la perspectiva de la salut i la desigualtat de gènere.

Metodologia

Les sessions combinaran:

- a) Presentacions docents de caràcter teòric.
- b) Seminari de discussió de textos i de casos pràctics i / o propostes d'intervenció.
- c) Preparació d'un treball individual, que prèviament es discutirà en grups a l'aula.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presentacions docents	24	0,96	5, 6, 7, 8
Tipus: Supervisades			
Seminari	8	0,32	1, 2, 3, 4
Tipus: Autònomes			
Treball individual	48	1,92	1, 2, 3, 11

Avaluació

L'avaluació es basa en les següents proves:

- Participació activa en dos seminaris de discussió i exposició de textos i / o de casos pràctics. Cada seminari representarà el 20% de la nota (x 2 = 40%). L'avaluació es realitzarà segons la participació activa en les sessions i el lliurament posterior per a cadascuna d'elles d'una breu reflexió individual com resposta a la pregunta de debat.
- Redacció d'un breu assaig (10-15 pàgines) sobre l'estat de la qüestió teòrica en relació a alguna de les temàtiques proposades en el conjunt del mòdul (60%).
- A més cal garantir el 80% d'assistència a les sessions presencials (o virtuals).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig individual	60	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11
Participació en seminaris	40	40	1,6	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11

Bibliografia

- AA.VV (2010): 10 porqués para una salud y una seguridad laboral con perspectiva de género. Col 10XQ (Igualdad de las Mujeres en el Trabajo), 3. Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, Barcelona 2010. Capítulo 4. Para reducir los riesgos psicosociales. Disponible en: <http://www20.gencat.cat/docs/treball/03%20-%20Centre%20de%20documentacio/Documents/01%20-%20Public>
- Annesley, C. (2007) "Lisbon and social Europe: towards a European 'adult worker model' welfare System", *Journal of European Social Policy* [<http://esp.sagepub.com/content/17/3/195>].
- Arcas, M., Novoa, A., Artarcoz, L. (2012) "Gender inequalities in the association between demands of family and domestic life and health in Spanish workers" , *European Journal of Public Health*, vol 23/ n°5, pp. 883-888.
- Bettio, F. and Verashchagina, A. (2012). *Long-Term Care for the elderly. Provisions and providers in 33 European countries*. European Comission. Disponible en: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6f79fa54-1199-45e0-bbf3-2619c21b299a/language>
- Bettio, F.; Sansonetti, S. (ed.) (2015) *Visions for Gender Equality*, Luxembourg: Publication Office of the European Union. Part 1 "New frontiers: what should the next 'big thing' in gender equality policy be?" (pp. 12-24). Disponible en: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/150902_vision_report_sep_en.pdf
- Butler, Judith (2017). Vulnerabilidad corporal, coalición y la política de la calle. *Nómadas*, n. 46, pp. 13-29. [*Disponible en el aula Moodle*]. Lectura Complementaria.
- Campos-Serna J, Ronda-Pérez E, Artazcoz L, Moen BE, Benavides FG. Gender inequalities in occupational health related to the unequal distribution of working and employment conditions: a systematic review. *Int J Equity Health*. 2013; 12: 57. doi: 10.1186/1475-9276-12-57. Disponible en: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3765149/>
- Daly, M. (2011) What Adult Worker Model? A Critical Look at Recent Social Policy Reform in Europe from a Gender and Family Perspective, *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, Vol. 8, n°1, pp. 1-23.

Drobnic, S.; Guillén Rodríguez, A.M. (2011) "Tensions Between Work and Home: Job Quality and Working Conditions in the Institutional Contexts of Germany and Spain", *Social Politics*, vol. 18/2, pp. 232-268. Doi:10.1093/sp/jxr008.

Espluga, J. & Caballero, J. (2005) Introducción a la prevención de riesgos laborales. Del trabajo a la salud. Barcelona: Ariel. [Capítulo 2 - Salud y trabajo, *disponible en el aula Moodle*]

Espluga, J. (2014) "La evolución del trabajo y la prevención". En CNCT, El futuro de la prevención. Nota Técnica de Prevención n. 1000. Barcelona: INSHT. <http://www.insht.es/InshtWeb/Contenidos/Documentacion/NTP/NTP/Ficheros/996a1007/ntp-1000%20w.pdf>

Esteban, Mari Luz (2013). Antropología del cuerpo. Género, itinerarios corporales, identidad y cambio. Barcelona: Ediciones Bellaterra. Lectura Complementaria.

Eurofound (2017), Sixth European Working Conditions Survey - Overview report (2017 update), Publications Office of the European Union, Luxembourg

Eurofound (2017): Working time patterns for sustainable work 2017. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Disponible en: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1720en.pdf

European Agency for Safety and Health at Work (2002), New forms of contractual relationships and the implications for occupational safety and health. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [Full report] <https://osha.europa.eu/en/publications/reports/206>]

European Agency for Safety and Health at Work (2003), *Gender issues in safety and health at work - A review*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

European Agency for Safety and Health at Work (2013). *New risks and trends in the safety and health of women at work*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [Páginas 14-53]

European Agency for Safety and Health at Work, (2002) "Research on New Forms of Contractual Relationships and the Implications for Occupational Safety and Health", FACTS, 25.

González, Ana M. (2017), "Las eMigrantes: la mediación de las tecnologías en las experiencias de movilidad de las mujeres cualificadas". En Roldán, Guerra y Pérez (coords.) *Las Odiseas de Penélope. Feminización de las Migraciones y Derechos Humanos*. México, D.F.: Instituto de Investigaciones Económicas, UNAM, 239-278.

González, S.; Guillén Rodríguez, A.M. (2009), "La calidad del empleo en la Unión Europea: debate político y construcción de indicadores" *Revista del Ministerio de Trabajo e Inmigración*, 81, pp. 71-88. Disponible en: http://www.mitramiss.gob.es/es/publica/pub_electronicas/destacadas/revista/numeros/81/71.pdf

Gremillion, Helen (2005). The Cultural Politics of Body Size. *Annual Review of Anthropology*, n. 34, pp. 13-32. [*Disponible en el aula Moodle*]. Lectura Complementaria.

Harcourt, Wendy (2011). ¿Qué son las políticas corporales? En: *Desarrollo y políticas corporales. Debates críticos en género y desarrollo*. Barcelona: Edicions Bellaterra, pp. 25-55. [*Disponible en el aula Moodle*]. Lectura obligatoria.

Harvey SB, Modini M, Joyce S, Milligan-Saville JS, Tan L, Mykletun A, Bryant RA, Christensen H, Mitchell PB. Can work make you mentally ill? A systematic meta-review of work-related risk factors for common mental health problems. *Occup Environ Med*. 2017; 74(4):301-310. doi: 10.1136/oemed-2016-104015.

Karhula K, et al. Are changes in objective working hour characteristics associated with changes in work-life conflict among hospital employees working shifts? A 7-year followup. *Occup Environ Med* 2018; 0: 1-5. doi:10.1136/oemed-2017-104785. Disponible en : <http://oem.bmj.com/content/early/2018/01/24/oemed-2017-104785>

Kelly E.L. et al. Changing work and work family conflict: Evidence from the Work, Family and Health Network. *American Sociological Review*. 2014. Vol. 79(3)485-516. Disponible en: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0003122414531435>

Le Breton, David (2002). *La sociología del cuerpo*. Buenos Aires: Nueva visión. Lectura Complementaria.

Llorens C, Navarro A, Salas S, Utzet M and Moncada S (2019) For better or for worse? psychosocial work environment and direct participation practices. *Safety Science* 116: 78-85. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2019.02.028>

Lunau T, Bambra C, Eikemo T, van der Wel A, Dragano N. A balancing act? Work-life balance, health and well-being in European welfare states. *European Journal of Public Health* (2014), Vol. 24, No. 3, 422-427. doi:10.1093/eurpub/cku010. Disponible en: <https://academic.oup.com/eurpub/article/24/3/422/477763>

Martínez Barreiro, Ana (2004). La construcción social del cuerpo en las sociedades contemporáneas. *Revista Papers*, n. 73, pp. 127-152. [Disponible en el aula Moodle]. Lectura obligatoria.

Moncada S, Llorens C. Factores psicosociales. En: Ruíz-Frutos C et al. *Salud Laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*. 2014. Elsevier Masson, Barcelona.

Montano D, Hoven H, Siegrist J. Effects of organisational-level interventions at work on employees' health: a systematic review. *BMC Public Health* 2014 14:135. <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/14/135>

Moré, P. (2014) « Les employé(e)s domestiques dans le travail de care : corps et investissement de soi entre éthique et contrainte », *Travailler*, Vol. 2, n° 32, p. 33-53. DOI 10.3917/trav.032.0033

Moreno, S.; Carolina R.; Borràs, V.; Torns, T. (2016) Significados e imaginarios de los cuidados de larga duración en España. Una aproximación cualitativa desde los discursos de cuidadoras, Papeles del CEIC, vol 1. [n° 145, en papel] <http://dx.doi.org/10.1387/pceic.15195>

Niedhammer I, Lesuffleur T, Memmi S, Chastang JF. Working conditions in the explanation of occupational inequalities in sickness absence in the French SUMER study. *Eur J Public Health*. 2017; 27(6):1061-1068. doi: 10.1093/eurpub/ckx052.

Nijp HH, Beckers DGJ, GeurtsSAE, Tucker P, Kompier MAJ. Systematic review on the association between employee worktime control and work-non-work balance, health and well-being, and job-related outcomes. *Scand J Work Environ Health* 2012; 38(4):299-313. Accesible en: http://www.sjweh.fi/show_abstract.php?abstract_id=3307

OIT (2016) The ILO's Decent Work Agenda. <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang--en/index.htm>

Phipps, Alison (2014). Neoliberalism and Neoconservatism: Framing the Politics of the Body. In: *The Politics of the body*. Cambridge: Polity Press, pp. 7-19. [Disponible en el aula Moodle]. Lectura Complementaria.

Plaisier, I.; Broese van Groenou, M.I.; Keuzenkamp, S. (2015) "Combining work and informal care: the importance of caring organisations", *Human Resource Management Journal*, Vol 25, n° 2, pp. 267-280. doi: 10.1111/1748-8583.12048.

Rodríguez Díaz, Susana y Ferreira, Miguel A.V. (2010) Desde la Dis-Capacidad hacia la diversidad funcional. *Revista Internacional de Sociología*, vol. 68, n.2, pp. 289-309. [Disponible en el aula Moodle]. Lectura Complementaria.

Rubery, J. (2015) "Regulating for Gender Equality: A Policy Framework to Support the Universal Caregiver Vision", *Social Politics: International Studies in Gender, State and Society*, Vol. 22, n° 4, pp. 513-538.

Rubery, J. et al. (2016) "Flexibility bites back: the multiple and hidden costs of flexible employment policies", *Human Ressource Management Journal*, vol. 26, n° 3, p.235-251. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/1748-8583.12092>

Schiller H, et al. Total workload and recovery in relation to worktime reduction: a randomised controlled intervention study with time-use data. *Occup Environ Med* 2017;0: 1-9. doi:10.1136/oemed-2017-104592. Disponible en: <http://oem.bmj.com/content/early/2017/12/15/oemed-2017-104592>

Schnall PL, Dobson M, Landsbergis P. Globalization, Work, and Cardiovascular Disease. *Int J Health Serv.* 2016 Oct; 46(4):656-92. doi: 10.1177/0020731416664687.

Schütte S, Chastang JF, Parent-Thirion A, Vermeulen G, Niedhammer I. Psychosocial work exposures among European employees: explanations for occupational inequalities in mental health. *J Public Health (Oxf)*. 2015 Sep; 37(3):373-88. doi: 10.1093/pubmed/fdv044.

Theorell, T., Jood, K., Järvholm, L.S., Vingård, E., Perk, J., Östergren, P.O., Hall, C. A systematic review of studies in the contributions of the work environment to ischaemic heart disease development, *European Journal of Public Health* 2016; 26 (3): 470-477.

Utzet, M; Navarro, A; Llorens, C; Moncada, S. "Intensification and isolation: psychosocial work environment changes in Spain 2005-2010". *Occupational Medicine* (2015) 65 (5): 405-412.